

Radboud Universiteit

**Differences in the use of uncertain language by
men and women across generations**

**Verschil in onzeker taalgebruik tussen mannen
en vrouwen over verschillende generaties**

Bachelorscriptie

Eline de Valk

Studentnummer: s1040991

Communicatie- en informatiewetenschappen

Bachelorscriptie – Pre-master CIW

1^e begeleider: S.L. van Schuppen

2^e begeleider: L.S. Eekhof

Aantal woorden (exclusief tabellen): 7555

02-07-2020

Inhoudsopgave

Samenvatting	2
Inleiding	3
Theoretisch kader	4
Voorzichtig taalgebruik.....	4
Aarzelingen in taal	5
Onzeker taalgebruik	5
Narratieven.....	6
Methode	8
Materiaal	8
Participanten.....	8
Data-analyse.....	9
Procedure	10
Statistische toetsing.....	11
Resultaten	12
Verskil in onzeker taalgebruik tussen mannen en vrouwen	12
Verskil in onzeker taalgebruik tussen verschillende generaties	13
Verskil in onzeker taalgebruik tussen vrouwen van verschillende generaties	14
Structuur van het verhaal en mate van onzekerheid.....	14
Conclusie en Discussie	16
Conclusie.....	16
Discussie	17
Bijlage A. Beschrijving van de perenfilm uit Chafe (1980, p. xiii-xiv)	25
Bijlage B. Codeerschema onzeker taalgebruik.....	26
Bijlage C. Online informatie- en consentformulier	28
Bijlage D. Uitnodigingsmail participanten.....	30

Samenvatting

Communicatie verschilt van mens op mens. Voor effectieve communicatie is inzicht hierin van belang. Vanaf 1975 is er veel onderzoek gedaan naar de verschillen in communicatie tussen mannen en vrouwen. Daaruit bleek dat vrouwen meer onzekerheid in taal gebruiken. Een verklaring die hiervoor gegeven werd was dat de positie van vrouwen in de maatschappij lager is dan die van mannen. Tegenwoordig is de positie van vrouwen ten opzichte van mannen verbeterd. Omdat er veel veranderd is in de gelijkheid tussen mannen en vrouwen is er onderzocht of de verschillen in taalgebruik er nog steeds zijn. Daarom staat in dit onderzoek de volgende vraag centraal: *In hoeverre verschilt het onzeker taalgebruik in de na vertelling van een film tussen mannen en vrouwen tussen verschillende generaties?*

Het verschil in taalgebruik werd onderzocht door 26 mannen en 31 vrouwen met een leeftijd van 22 tot 79 een film te laten zien. Na het bekijken van deze film werd de participanten gevraagd of zij de film konden navertellen. Deze na vertellingen werden gecodeerd op onzeker taalgebruik. Hierbij werd gekeken naar de mate van voorzichtig taalgebruik (hedges en staartvragen) en aarzelingen in taal (gevulde pauzes, herhalingen en de valse start).

De resultaten van dit onderzoek geven geen significante verschillen weer in onzeker taalgebruik tussen mannen en vrouwen. Een reden die hiervoor gegeven kan worden is dat vrouwen tegenwoordig misschien minder onzeker zijn gaan praten. Wel bleek dat mannen uit de leeftijdscategorie 37-53 jaar vaker aarzelingen in taal gebruikten dan vrouwen uit diezelfde leeftijdscategorie. Dit kan verklaard worden doordat aarzelingen in taal zorgen voor een meer accurate taal. Ook werd er een verschil in onzeker taalgebruik en leeftijdscategorie gevonden. Mensen uit de leeftijdscategorie 37-53 jaar gebruikten meer onzekere taal dan mensen uit de leeftijdscategorie 54-71 jaar.

Inleiding

Ieder mens is uniek en heeft een eigen persoonlijkheid. Daarbij verschilt ook de manier waarop mensen met elkaar communiceren per persoon en zelfs per gesprek. Effectieve communicatie is afhankelijk van de manier waarop de ontvanger de boodschap die de zender stuurt interpreteert en in hoeverre die interpretatie overeenkomt met de bedoeling van de zender (Gerritsen en Claes, 2017). Wanneer de interpretatie van de ontvanger niet overeenkomt met de bedoeling van de zender is er sprake van miscommunicatie. Effectieve communicatie is belangrijk in de meeste dagelijkse processen en zakelijke processen. Daarom is het van belang om inzicht te krijgen in hoe communicatie van mens tot mens van elkaar verschilt.

Mensen worden bij de geboorte al toegeschreven tot een groep, een cultuur. Een cultuur is een combinatie van regels en wetten die de leden van een groep onderscheiden van die van andere (Gerritsen en Claes, 2017). Een van de aspecten die culturen van elkaar onderscheid is het gebruik van taal. Naast dat taal letterlijk verschilt tussen culturen, verschilt ook de manier waarop taal gebruikt wordt per cultuur. Uit onderzoek van Tannen (1980) bleek dat de uitspraken tussen culturen kunnen verschillen door de manier van denken die kenmerkend voor die cultuur is. De manier van taal gebruiken is waarschijnlijk voor een deel aangeboren, maar voor een deel ook aangeleerd (Gerritsen en Claes, 2017).

Bij de geboorte worden kinderen vaak al in het stereotype van jongen of meisje geplaatst door de kleuren roze en blauw. Deze stereotypes worden daarna in de opvoeding meestal aangehouden. Dit zorgt voor culturele invloed op de hersenen van de kinderen (van Rijn, 2019). Verschillende onderzoekers zien het geslacht daarom als culturele groep (Maltz & Borker, 1982; Mulac, Bradac & Gibbons, 2001). In hun onderzoek koppelen zij het geslacht aan culturele modellen. Uit onderzoek naar verschil in taalgebruik tussen mannen en vrouwen bleek vaak een verschil te bestaan. Deze verschillen waren op basis van onzekerheid, waarbij de vrouwen meer onzekerheid in taal gebruikten (Lakoff, 1975; Coates, 2004; Leaper en Robnett, 2011).

Een verklaring die Lakoff (1975) hiervoor geeft is dat mannen een veel dominantere positie in de maatschappij hebben dan vrouwen. De vrouw zorgt vaak voor de kinderen en de man is degene die werkt en zich meer in de zakelijke wereld bevindt. Daarnaast wordt er dus ook in de opvoeding vaak al verschil gemaakt tussen jongens en meisjes.

Tegenwoordig is er steeds meer discussie over de gelijkheid van mannen en vrouwen. Mensen zijn zich steeds vaker bewust van de stereotypen bij kinderen. Bovendien zijn er steeds meer mensen die streven naar gendergelijkheid. Op maatschappelijk gebied krijgen vrouwen tegenwoordig ook vaker dezelfde kansen als mannen (EIGE, 2019). Hierdoor kan er worden afgevraagd of er tegenwoordig, in Nederland, nog steeds een verschil zijn in taalgebruik tussen mannen en vrouwen. Dit inzicht is van belang voor effectieve communicatie en kan daardoor uiteindelijk de gelijke positie van mannen en vrouwen in de maatschappij verbeteren (Wiley en Eskilson, 1985).

Theoretisch kader

In het onderzoek naar de verschillen in taal en geslacht wordt onderscheid gemaakt tussen vier verschillende benaderingen (Coates, 2004): de *deficit* benadering, welke de taal die vrouwen spreken beschrijft als zwak, niet assertief en vooral onvolledig ten opzichte van mannen; de *dominance* benadering, welke vrouwen beschouwt als onderdrukte groep tegenover de dominante groep van mannen; de *difference* benadering, waarbij mannen en vrouwen als verschillende culturen worden beschouwd; en de *dynamic* benadering, waar geslacht wordt gezien als een dynamisch begrip. Deze laatste benadering is het meest recent, waarbij rekening gehouden wordt met de identiteit van het individu en niet het gender waarmee de persoon is geboren.

Deze benaderingen geven de achterliggende gedachte van het verschil in taalgebruik weer. Vanuit welke benadering je het ook bekijkt, de verschillen in taalgebruik zijn dat vrouwen meer onzekere taal gebruiken. Om die reden beschreef Lakoff (1975) de ‘vrouwelijke taal’ als voorzichtig taalgebruik.

Voorzichtig taalgebruik

Voorzichtig taalgebruik komt tot uiting als taal dat hedges (misschien, ik denk, wellicht) en staartvragen (nietwaar?, toch?, of niet?) bevat (Lakoff, 1975; Leaper & Robnett, 2011). Hedges zijn woorden die twijfel over de waarheid aangeven, waarmee ze vaak onzekerheid aanduiden (Crismore, Markkanen & Steffensen, 1993). De functie van hedges kan verschillen. Zo kunnen hedges beleefdheid aangeven, zorgen voor meer acceptatie van de boodschap of onzekerheid over de waarheid uitdrukken (Lakoff, 1975; Vázquez & Giner, 2008). Voor het aangeven van beleefdheid wordt een hedge gebruikt door het standpunt minder assertief te maken, zoals in: ‘hij deed dat een *beetje* raar’. Voor meer acceptatie van de boodschap wordt de boodschap minder direct gemaakt door middel van een hedge, zoals: ‘het is *misschien* een goed idee om dat anders aan te pakken’. Bij het uitdrukken van onzekerheid wordt de waarheid in twijfel gebracht, zoals in: ‘ik weet *niet zeker* wat de beste manier is’.

Naast hedges tonen ook staartvragen een mate van onzekerheid. Met het gebruik van een staartvraag hoopt de spreker op een bevestiging van de uitspraak, om zo onzekerheid weg te nemen (Sommerlund, 2017). Dit wordt de epistemische functie van staartvragen genoemd (Moore & Podesva, 2009). Maar dit is niet de enige functie van staartvragen. Volgens Moore en Podesva (2009) hebben ze namelijk ook een affectieve functie. Hierbij probeert de spreker een relatie met de ander te onderhouden of op te bouwen. Bijvoorbeeld in de zin ‘het is mooi weer, *of niet?*’ waarin de spreker een gesprek probeert aan te knopen. Ook in de affectieve functie kan onzekerheid onderscheiden worden, omdat de spreker zich minder direct en assertief voordoet (Moore & Podesva, 2009).

Zoals hierboven beschreven bevatten hedges en staartvragen een mate van onzekerheid. Een ander taalkundig begrip voor het uitdrukken van onzekerheid door middel van taal is epistemische modaliteit. Met epistemische modaliteit wordt de kans dat de taaluiting in de werkelijkheid voorkomt bedoeld (Nuyts, 2004). Wanneer epistemische modaliteit aanwezig is in een zin, laat de spreker een bepaalde mate van onzekerheid over de werkelijkheid zien. Dit komt overeen met hedges, welke twijfel over de

waarheid aangegeven (Vázquez & Giner, 2008). Hedges zijn eigenlijk markers waarbij epistemische modaliteit te herkennen is (Vázquez & Giner, 2008). Maar epistemische modaliteit kan ook voorkomen in een zin zonder hedges. Zoals in de zin ‘de kamer moet nu wel schoon zijn’, waarin uitgedrukt wordt dat het niet zeker is dat de kamer schoon is, maar er wel een kans bestaat dat de kamer in de werkelijkheid schoon is.

Sinds 1975 is er veel onderzoek gedaan naar verschil in voorzichtig taalgebruik. Daarom voerden Leaper en Robnett (2011) een meta-analyse uit met 39 studies die tussen 1977 en 2008 zijn gepubliceerd en een totaal aantal van 3502 participanten. Resultaten lieten een significant verschil zien, waarbij het taalgebruik van vrouwen inderdaad vaker onzekerheid bevatte dan dat van mannen.

Aarzelingen in taal

Naast voorzichtig taalgebruik is onzekerheid ook te herkennen aan aarzelingen in gesproken taal (Maclay & Osgood, 1959). Aarzelingen in taal laten een mate van onzekerheid zien omdat de spreker nog niet zeker is over wat hij hierna zal zeggen (De Leeuw, 2007). Aarzelingen in taal zijn gemakkelijk waarneembaar, omdat het onderbrekingen zijn in de vloeiende taal. Maclay & Osgood (1959) beschrijven drie soorten aarzelingen die gebruikt worden in tekst. De gevulde pauze, de valse start en herhalingen. De gevulde pauze is te herkennen door het gebruik van ‘eh’ en ‘ehm’ in taal. De valse start komt voor wanneer een zin incompleet is of onderbroken door de spreker zelf. Herhalingen zijn te herkennen wanneer woorden of delen van zinnen direct achter elkaar herhaald worden.

Naast dat aarzelingen in taal onzekerheid aangeven hebben ze ook een functie in voordeel voor de luisteraar. De gevulde pauze legt namelijk meer nadruk op het woord dat erna gebruikt wordt (Swerts, 1998). Dit heeft het positieve gevolg dat het deel van de zin dat na een gevulde pauze komt beter onthouden wordt bij de luisteraar (De Leeuw, 2007). Het gebruik van aarzelingen in taal kan dus zorgen voor effectievere communicatie.

Mannen gebruiken meer aarzelingen in taal dan dat vrouwen doen (Feldstein, Brenner & Jaffe, 1963; Tottie, 2011). Een reden die hiervoor geven wordt, is dat mannen hun taalgebruik graag accuraat willen laten overkomen. Door meer aarzelingen in taal te gebruiken is er meer tijd om naar de juiste woorden te zoeken. Dit leidt uiteindelijk tot een meer accurate taal (Feldstein, Brenner & Jaffe, 1963). Ondanks de accurate taal die door het gebruik van aarzelingen kan ontstaan, wordt taal met aarzelingen wel als onzeker taalgebruik gezien. De hoeveelheid van aarzelingen die gebruikt wordt verschilt van de taal die er gesproken wordt (De Leeuw, 2007). Ook uit onderzoek onder de Nederlandse taal is gebleken dat mannen vaker aarzelingen in taal gebruiken (Wieling et al., 2016).

Onzeker taalgebruik

Onzeker taalgebruik laat de spreker minder direct en meer onzeker overkomen en wordt gebruikt om uitspraken af te zwakken (Sommerlund, 2017). Dit zou typerend zijn voor vrouwen, door hun positie in de maatschappij (Lakoff, 1975). Onderzoek naar verschil in voorzichtig taalgebruik tussen mannen en vrouwen is verouderd (Lakoff, 1975; Leaper en Robnett, 2011). Daarnaast is de gelijkheid tussen

mannen en vrouwen in Europa tegenwoordig verbeterd (EIGE, 2019). De verwachting is daarom dat er tegenwoordig geen verschillen meer zijn in voorzichtig taalgebruik tussen mannen en vrouwen. Wel wordt er verwacht dat mannen nog steeds meer aarzelingen in taal gebruiken dan vrouwen. Aangezien het gebruik van aarzelingen helpt om taal accuraat over te laten komen. Bovendien kwam er uit vrij recent onderzoek nog dat mannen in Nederland meer aarzelingen in taal gebruikten dan vrouwen (Wieling et al., 2016).

Aangezien de positie van vrouwen tegenwoordig meer gelijk is aan die van mannen zou het kunnen zijn dat de oudere generatie wel verschil in taalgebruik tussen mannen en vrouwen laat zien en de jongere generatie niet. Daarnaast zullen de vrouwen uit de oudere generatie dan meer onzekerheid in taal gebruiken dan de vrouwen uit de jongere generatie. Natuurlijk kan het ook zo zijn dat het taalgebruik juist mee is veranderd. Daarom is het interessant om de verschillen nu opnieuw te onderzoeken.

Narratieven

Een manier om verschillen in taal te onderzoeken is door mensen eenzelfde gebeurtenis te laten navertellen. Doordat mensen dezelfde gebeurtenis meemaken wordt het mogelijk om de taal van verschillende mensen te vergelijken (Chafe, 1998). Het uitgangspunt is hetzelfde, waardoor er inzicht verkregen wordt in de manier waarop participanten taal gebruiken. Om dit te kunnen doen bracht Chafe (1980) speciaal voor onderzoek een film uit, de perenfilm. Participanten kregen deze film te zien, waarna hen gevraagd werd om te vertellen wat zij hadden gezien.

Chafe (1980) en Tannen (1980) gebruikten de perenfilm om het gebruik van taal tussen verschillende culturen te onderzoeken. Maar ook voor verschillen in taalgebruik tussen geslacht kan dit een waardevolle methode zijn. Zo zijn de onderwerpen die in de perenfilm aan bod komen relatief neutraal. Volgens Palomares (2009) activeert een vrouwelijk onderwerp onzekerheid in taal bij mannen en activeert een mannelijk onderwerp onzekerheid in taal bij vrouwen. Aangezien de onderwerpen uit de perenfilm relatief neutraal zijn zal dit minder van invloed zijn op de resultaten van het huidige onderzoek. Daarnaast maakt dit dat de film voor iedere participant toegankelijk en te begrijpen is. De perenfilm is daardoor een goed uitgangspunt om taal te vergelijken.

De na vertelling van de perenfilm valt onder het begrip narratieven. Een narratief is een gesproken of geschreven verhaal met een plot, waarbij er sprake is van samenhangende gebeurtenissen (Norbury, Gemmell & Paul, 2013). Volgens Hinyard en Kreuter (2007) moet het verhaal ook een begin, midden en einde bevatten, dat informatie geeft over een scene, personages of een conflict. De perenfilm bevat al deze aspecten en daarom kunnen de na vertellingen als narratieven beschouwd worden.

De meeste onderzoeken die eerder gedaan zijn naar het verschil in taalgebruik tussen mannen en vrouwen zijn gebaseerd op gesprekken (Leaper & Robnett, 2011). Daarom is het nu interessant om te onderzoeken of er ook in monologen een verschil in taalgebruik is te zien. De na vertellingen van de perenfilm zijn monologen waarbij de spreker niet onderbroken wordt.

Volgens Fitzpatrick, Mulac en Dindia (1995) komt onzeker taalgebruik meer voor wanneer de conversatiepartner van het andere geslacht is. Uit de meta-analyse van Leaper en Robnett (2011) kwam naar voren dat het verschil in onzeker taalgebruik juist hoger was wanneer participanten spraken met iemand van hetzelfde geslacht. Er is dus nog geen eenduidigheid over het verband tussen onzeker taalgebruik en het geslacht van de gesprekspartner.

Wiley en Eskilson (1985) stelden dat inzicht in de verschillen in communicatie tussen mannen vrouwen van belang is als vrouwen op eenzelfde positie in de maatschappij willen komen als mannen. Door inzicht te verkrijgen in de communicatieverschillen kan de communicatie aangepast worden en effectiever gemaakt worden. Dit zou kunnen leiden tot een betere positie van vrouwen in de zakelijke wereld (Wiley en Eskilson, 1985). Uit onderzoek naar het verschil in onzeker taalgebruik tussen mannen en vrouwen is nog geen eenduidige conclusie te trekken (Lakoff, 1975; Palomares, 2009; Leaper en Robnett, 2011; Wieling et al., 2016). Daarnaast is veel onderzoek hiernaar verouderd. Daarom is het interessant om nu te onderzoeken of er nog steeds sprake is van verschil in taalgebruik tussen mannen en vrouwen. Om deze redenen staat de volgende hoofdvraag centraal binnen dit onderzoek: *In hoeverre verschilt het onzeker taalgebruik in de na vertelling van een film tussen mannen en vrouwen tussen verschillende generaties?*

Onzeker taalgebruik kan onderverdeeld worden in twee categorieën: voorzichtig taalgebruik en aarzelingen in taal. Uit eerdere onderzoeken blijkt dat voorzichtig taalgebruik vaker door vrouwen gebruikt wordt en aarzelingen in taal vaker door mannen gebruikt wordt. Daarom zijn de volgende twee deelvragen opgesteld:

1. *In hoeverre verschilt voorzichtig taalgebruik in de na vertelling van een film tussen mannen en vrouwen tussen verschillende generaties?*
2. *In hoeverre verschilt het gebruik van aarzelingen in taal in de na vertelling van een film tussen mannen en vrouwen tussen verschillende generaties?*

Hierbij zijn de volgende hypothesen opgesteld:

H1: In de jongere generatie is geen sprake van verschil in onzeker taalgebruik tussen mannen en vrouwen.

H2: In de oudere generatie is er wel sprake van verschil in onzeker taalgebruik tussen mannen en vrouwen.

H3: Het taalgebruik van de vrouwen uit de oudere generatie is meer onzeker dan het taalgebruik van de vrouwen uit de jongere generatie.

H4: Er is geen verschil in voorzichtig taalgebruik tussen mannen en vrouwen.

H5: Mannen gebruiken meer aarzelingen in taal dan vrouwen.

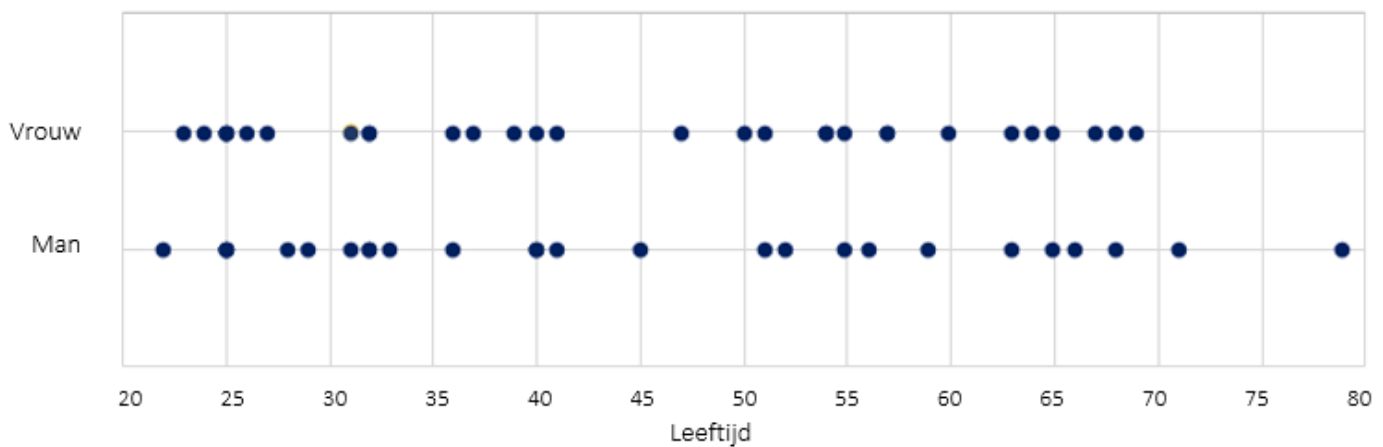
Methode

Materiaal

Om tot beantwoording van de onderzoeksvraag te komen is er een experiment uitgevoerd. Het materiaal waar de participanten aan zijn blootgesteld is de perenfilm van Chafe (1980). Dit is een zes minuten durende film, speciaal ontwikkeld voor het onderzoeken van narratieven. Chafe (1980) was geïnteresseerd in hoe mensen een film na vertellen aan mensen die de film niet gezien hebben. De film is zo gemaakt dat hij voor iedereen te begrijpen is. Het heeft een verhaalstructuur met een begin, middel en einde. Ook heeft het een duidelijk plot. Er zijn verschillende gebeurtenissen te herkennen. Het is gefilmd in Noord-Californië en de perenplukker is een Cubaan (Erbaugh, 2001). De film was in kleur en bevatte geluid, maar geen gesprekken. In bijlage A wordt een samenvatting van de film gegeven, uit Chafe (1980).

Participanten

Er deden 58 participanten mee aan het experiment. Bij één van de participanten was de opname van de na vertelling niet verstaanbaar waardoor deze niet getranscribeerd kon worden. Uiteindelijk zijn er 57 na vertellingen getranscribeerd en meegenomen in de data-analyse. De participanten hadden een leeftijd tussen de 22 en 79 jaar. Er deden 26 mannen ($M = 44.96$, $SD = 16.88$ [22-79]) en 31 vrouwen mee ($M = 44.35$, $SD = 15.56$ [23-71]). De verdeling van de leeftijden per geslacht wordt weergegeven in figuur 1.

Figuur 1. Verdeling van leeftijden per geslacht

De participanten zijn in drie leeftijdscategorieën verdeeld. Hierbij viel één mannelijke participant van 79 jaar buiten de leeftijdscategorieën. De eerste leeftijdscategorie is van 20 tot 36 jaar ($M = 28.14$, $SD = 3.88$). De tweede leeftijdscategorie is van 37 tot 53 jaar ($M = 43.57$, $SD = 5.61$). De derde leeftijdscategorie is van 54 tot 71 jaar ($M = 61.80$, $SD = 5.58$). In tabel 1 wordt de verdeling van participanten weergegeven in leeftijdsgroepen en per geslacht. Hierbij is het aantal participanten benoemd met daarbij het gemiddelde aantal clauses per groep.

Tabel 1. Aantal participanten met het gemiddelde aantal clauses per leeftijdsgroep per geslacht

Leeftijdscategorie	20-36 jaar		37-53 jaar		54-71 jaar	
	Man	Vrouw	Man	Vrouw	Man	Vrouw
Aantal participanten	11	11	6	8	8	12
Gemiddeld aantal clauses	45.91	56.55	43.33	60	74	58

Van alle participanten kwamen er 28 uit Gelderland, 16 uit Overijssel, 8 uit Noord-Holland, 2 uit Noord-Brabant, 1 uit Utrecht, 1 uit Zuid-Holland en 1 uit Duitsland (Dönsbruggen). Alle participanten waren van Nederlandse afkomst.

Data-analyse

Na de data verzameling zijn alle na vertellingen eerst getranscribeerd. Hierbij was het van belang dat de transcribeerders elke uiting volledig op papier zetten. Alle gevulde pauzes, herhalingen en uitingen met gestotter werden getranscribeerd.

Voordat er gecodeerd kon worden werden de transcripties opgedeeld in clauses. Een clause is een deel van een zin waar een persoonsvorm in staat. Bij het opdelen in clauses is bekeken of er een persoonsvorm aanwezig is of dat er een persoonsvorm aanwezig hoort te zijn. Bij gesproken taal kan er namelijk reductie van woorden voorkomen. Dan wordt een woord niet uitgesproken, maar hoort het wel in de zin te staan. Bijvoorbeeld bij participant 20545: *'Eh één of ja drie jongentjes denk ik' 'eh een grote middelste en een kleinste haha'*. Deze zin bestaat uit twee clauses, omdat in het achterste deel de persoonsvorm 'denken' hoort te staan: *'eh een grote middelste en een kleinste (denk ik) haha'*.

Om adequaat te kunnen coderen zijn de variabelen eerst geoperationaliseerd. Hiervoor is aan de hand van voorgaande onderzoeken naar onzekerheid in taal een selectie aan taaluitingen gemaakt (Lakoff, 1975; Leaper & Robnett 2011; Nuyts, 2004; Maclay & Osgood, 1959). Deze selectie bevat de volgende taaluitingen:

1. Hedges (voorzichtig taalgebruik)
2. Staartvraag (voorzichtig taalgebruik)
3. Gevulde pauzes (aarzelingen)
4. Valse start (aarzelingen)
5. Herhalingen (aarzelingen)

De specifieke operationalisering van deze taaluitingen zijn beschreven in een codeerschema. Dit schema is weergegeven in bijlage B. Bij het coderen van voorzichtig taalgebruik was het niet altijd mogelijk om het codeerschema expliciet te volgen. Voorzichtig taalgebruik kan namelijk afhankelijk zijn van context en situatie (Clemen, 2010). Wanneer dit het geval was werd de definitie van epistemische modaliteit toegepast. Bijvoorbeeld bij participant 20548: *'en het ziet er heel erg dreigend uit'* en participant 20536: *'ehh het ziet er heel vriendelijk uit'*. Doordat de participant hier 'het ziet er ...

uit' gebruikt geeft de participant onzekerheid over de werkelijkheid weer. De participant geeft aan dat het in zijn ogen er zo uit ziet, maar niet zeker kan zeggen of de situatie in de werkelijkheid ook dreigend of vriendelijk is. Hetzelfde geldt voor participant 20535: '*dat zag ik niet zo goed*'. Hierin wordt onzekerheid over de zin ervoor aangegeven. Deze clauses zijn aangemerkt als hedges, omdat het onduidelijkheid over de werkelijkheid aangeeft en daarmee onderdeel is van voorzichtig taalgebruik.

Na het opdelen in clauses is er per clause bepaald of het hedges, een staartvraag, gevulde pauzes, valse start of herhalingen bevatte. Wanneer een clause bijvoorbeeld een of meerdere hedges bevatte werd er achter de clause een 1 geschreven bij hedges. Doordat alle variabelen los van elkaar gecodeerd werden konden deze bij de analyse samengevoegd worden tot de variabelen voorzichtig taalgebruik, aarzelingen in taal en onzeker taalgebruik. Hierbij werden de hedges en staartvragen samengevoegd tot de variabele voorzichtig taalgebruik. De gevulde pauzes, valse start en herhalingen werden samengevoegd tot de variabele aarzelingen in taalgebruik. Om het uiteindelijke onzekere taalgebruik te meten werden alle taaluitingen samengevoegd tot de variabele onzeker taalgebruik.

Procedure

De werving van participanten en het afnemen van het experiment is gedaan door vier studenten. De studenten en de begeleider verzamelden de participanten. Om de data zo objectief mogelijk te verkrijgen waren de participanten onbekenden van de gesprekspartner. Elke participant werd na bevestiging van deelname benaderd door een student die onbekend was bij de participant. Deze student plande dan een datum en tijd in om het experiment uit te voeren. Alle participanten namen apart van elkaar deel aan het experiment. Voorafgaand aan het experiment werd de participanten gevraagd een online informatie- en consentformulier in te vullen, zie bijlage C. Dit formulier is via de enquête website 'Qualtrics' gemaakt. Elke participant heeft dit formulier ingevuld.

Vanwege de omstandigheden die tijdens het onderzoek van invloed waren (Covid-19) is het experiment uitgevoerd via online videobellen. Hierbij is het programma SurfVideobellen gebruikt. Dit programma is gekozen omdat deze rekening houdt met de veiligheid en privacy van de participant en de onderzoeker. Daarnaast is het programma ook gemakkelijk te gebruiken voor het experiment.

Alle participanten ontvingen na bevestiging van datum en tijd voor het experiment een mail met daarin een link naar het informatie- en consentformulier en een link naar het videobelgesprek, zie bijlage D. De student controleerde voorafgaand aan het gesprek of de participant het informatie- en consentformulier had ingevuld en akkoord was met de voorwaarden.

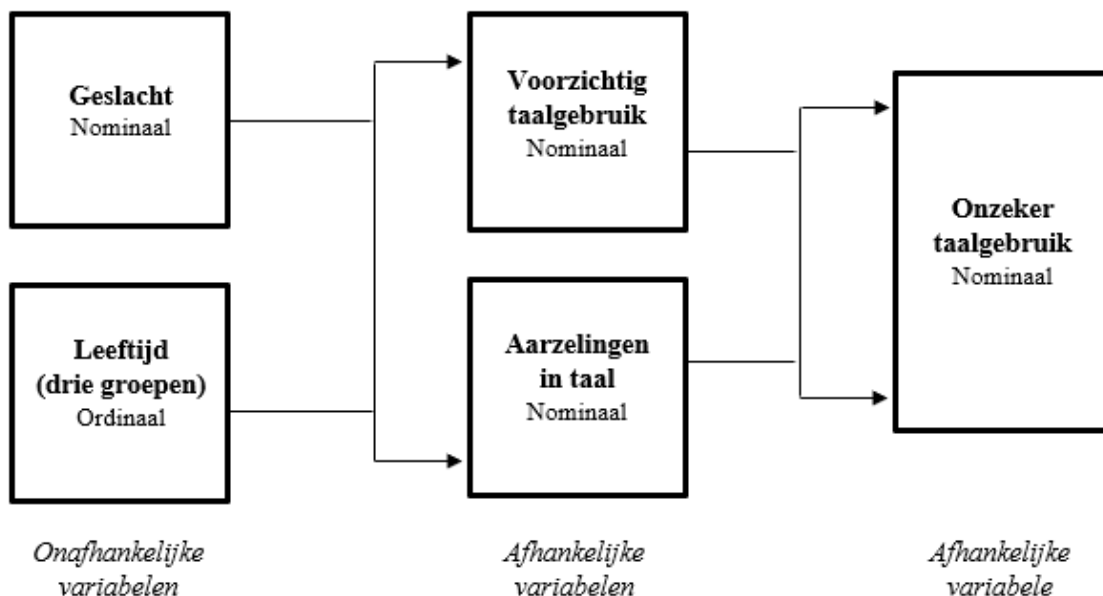
Tijdens het videobelgesprek gaf de student een korte uitleg over het experiment. In hoofdlijnen vertelde de student: 'Ik studeer Communicatie- en Informatiewetenschappen en doe momenteel onderzoek naar hoe mensen gebeurtenissen navertellen. Het experiment gaat ongeveer een kwartier tot twintig minuten duren. Je gaat zo een film van ongeveer 6 minuten bekijken, hierna vraag ik of je me kunt vertellen over de gebeurtenissen uit de film, alsof ik de film niet heb gezien. Eerst wil ik je vragen om een film te bekijken. Als je tijdens de film vragen hebt wil ik je vragen die naderhand te stellen.'

Nadat de participant de film bekeken stelde de student de volgende vraag: ‘Kun je me vertellen over de film die je gezien hebt, alsof ik de film niet heb gezien?’. Nadat de participant klaar was met het na vertellen was er nog ruimte voor de participant om vragen te stellen over het onderzoek.

Statistische toetsing

Om antwoord te krijgen op de onderzoeksvraag is er gekeken of er een verschil is in gebruik van onzekere taal tussen mannen en vrouwen. Hiervoor zijn de variabelen voorzichtig taalgebruik en aarzelingen in taal samengevoegd tot één variabele: onzeker taalgebruik. Om dit te toetsen is er een χ^2 -toets uitgevoerd tussen onzekere taal en geslacht. Ook is er een χ^2 -toets uitgevoerd om het verschil in onzekere taal tussen leeftijdscategorieën te toetsen. Hiervoor zijn de leeftijden opgedeeld in drie groepen: 20-26 jaar, 37-53 jaar en 54-71 jaar. Om te bekijken of er per leeftijdscategorie verschillen zijn tussen onzeker taalgebruik en geslacht is er een χ^2 -toets tussen onzeker taalgebruik en geslacht per leeftijdscategorie. Daarnaast is er ook een χ^2 -toets tussen onzeker taalgebruik en leeftijdscategorie van alleen de vrouwen uitgevoerd. Om antwoord te kunnen geven op de deelvragen zijn de hierboven genoemde toetsen ook apart uitgevoerd voor voorzichtig taalgebruik en aarzelingen in taal. De analyse is uitgevoerd over 3160 clauses. Dit waren 1803 clauses van vrouwen en 1357 clauses van mannen. In figuur 2 worden de variabelen weergegeven in het analysemodel.

Tijdens het coderen viel het op dat onzeker taalgebruik vaker in het begin en het eind van de transcripties voorkwam. Om dit te controleren is er ook een χ^2 -toets uitgevoerd tussen onzeker taalgebruik en deel van het verhaal. Voordat deze toets uitgevoerd kon worden moesten de na vertellingen eerst onderverdeeld worden in vier delen, elk 25% van het verhaal. Omdat de theorie hierover niet voldoende besproken is in het theoretisch kader worden de conclusies besproken in de discussie paragraaf.

Figuur 2. Analysemodel

Resultaten

Onzekere taal is in dit onderzoek een samengevoegd concept, bestaande uit voorzichtig taalgebruik en aarzelingen in taal. Deze variabelen zijn bij de analyse ook apart van elkaar meegenomen. In tabel 2 worden de frequenties van clauses die voorzichtig taalgebruik (hedges en staartvragen) en aarzelingen in taal (gevulde pauzes, valse start en herhalingen) bevatten over de gehele dataset weergegeven.

Tabel 2. Frequenties van onzeker taalgebruik per gecodeerde variabele, N = 3160

	Aantal clauses waarin de variabele minstens één keer voorkomt
Hedges	362
Staartvraag	2
Gevulde pauze	1187
Valse start	238
Herhaling	153
Voorzichtig taalgebruik	363
Aarzelingen in taal	1348
Onzeker taalgebruik	1592

Verskil in onzeker taalgebruik tussen mannen en vrouwen

Uit de χ^2 -toets tussen onzeker taalgebruik en geslacht bleek geen significant verband te bestaan ($\chi^2 (1) = 2.8, p = .093$). Ook uit de χ^2 -toets tussen onzeker taalgebruik en geslacht per leeftijdsgroep bleek geen significant verband te bestaan (alle groepen waren niet-significant, p 's > .086). Daarnaast blijkt uit de χ^2 -toets tussen voorzichtig taalgebruik en geslacht ook geen significant verband te bestaan ($\chi^2 (1) = 2.45, p = .118$).

De χ^2 -toets tussen aarzelingen in taal en geslacht toonde wel een significant verband aan ($\chi^2 (1) = 6.15, p = .013$). Dit verband was zeer zwak ($\phi = .044$). Mannelijke participanten gebruikten vaker aarzelingen in taal (45%) dan dat vrouwen dat deden (41%). In tabel 3 worden de specificaties van de χ^2 -toets weergegeven.

Tabel 3. Geobserveerde tellingen en kolom percentages van de χ^2 -toets tussen aarzelingen in taal en geslacht.

Geslacht	Man	Vrouw
Aantal keer geen aarzelingen	744 _a	1068 _b
Percentage geen aarzelingen	55%	59%
Aantal keer wel aarzelingen	613 _a	735 _b
Percentage wel aarzelingen	45%	41%

Dit significante verband bleek uit de χ^2 -toets tussen aarzelingen in taal en geslacht per leeftijdscategorie alleen te bestaan in de leeftijdscategorie van 37-53 jaar ($\chi^2(1) = 4.41, p = .036$). Ook dit was een zeer zwak verband ($\phi = .077$). In deze leeftijdscategorie gebruikten mannelijke participanten vaker aarzelingen in taal (53%) dan dat vrouwen dat deden (45%). Tussen het geslacht in de leeftijdscategorieën van 20-36 jaar en van 54-71 jaar bleek geen verband te bestaan (de toetsen waren niet-significant, $p's > .53$). In tabel 4 worden de specificaties van de χ^2 -toets weergegeven.

Tabel 4. Geobserveerde tellingen en kolom percentages van de χ^2 -toets tussen aarzelingen in taal en geslacht per leeftijdscategorie.

Leeftijdscategorie	20-36 jaar		37-53 jaar		54-71 jaar	
	Man	Vrouw	Man	Vrouw	Man	Vrouw
Aantal keer geen aarzelingen	280 _a	362 _a	112 _a	264 _b	342 _a	442 _a
Percentage geen aarzelingen	55%	58%	47%	55%	58%	63%
Aantal keer wel aarzelingen	225 _a	260 _a	138 _a	216 _b	250 _a	259 _a
Percentage wel aarzelingen	45%	42%	53%	45%	42%	37%

Verskil in onzeker taalgebruik tussen verschillende generaties

Uit de χ^2 -toets tussen onzeker taalgebruik en leeftijdscategorie bleek een zwak significant verband te bestaan ($\chi^2(2) = 10.30, p = .006, V = .057$). Dit verband bestond tussen de leeftijdscategorie 37-53 jaar en 54-71 jaar. Mensen uit de leeftijdscategorie van 37-53 jaar gebruikten vaker onzeker taalgebruik (55%) dan mensen uit de leeftijdscategorie van 54-71 jaar (47%). De leeftijdscategorie 20-36 jaar toonde geen verband aan met de andere leeftijdscategorieën. In tabel 5 worden de specificaties van de χ^2 -toets weergegeven.

Tabel 5. Geobserveerde tellingen en kolom percentages van de χ^2 -toets tussen onzeker taalgebruik en leeftijdscategorie

Leeftijdscategorie	20-36 jaar	37-53 jaar	54-71 jaar
Aantal keer geen onzeker taalgebruik	553 _{a,b}	335 _b	680 _a
Percentage geen onzeker taalgebruik	49%	45%	53%
Aantal keer wel onzeker taalgebruik	574 _{a,b}	405 _b	613 _a
Percentage wel onzeker taalgebruik	51%	55%	47%

De χ^2 -toets tussen aarzelingen in taalgebruik en leeftijdscategorieën toonde ook een zwak significant verband aan ($\chi^2(2) = 13.91, p = .001, V = .066$). Ook hier was het verband alleen tussen de leeftijdscategorie van 37-53 jaar en van 54-71 jaar. Mensen uit de leeftijdscategorie van 37-53 jaar

gebruikten vaker aarzelingen in taal (48%) dan mensen uit de leeftijdscategorie van 54-71 jaar (39%). In tabel 6 wordt de specificatie van de χ^2 toets weergegeven.

Tabel 6. Geobserveerde tellingen en kolom percentages van de χ^2 -toets tussen aarzelingen in taal en leeftijdscategorie

Leeftijdscategorie	20-36 jaar	37-53 jaar	54-71 jaar
Aantal keer geen aarzelingen in taal	642 _{a,b}	386 _b	784 _a
Percentage geen aarzelingen in taal	57%	52%	61%
Aantal keer wel aarzelingen in taal	485 _{a,b}	354 _b	509 _a
Percentage wel aarzelingen in taal	43%	48%	39%

Uit de χ^2 -toets tussen voorzichtig taalgebruik en leeftijdscategorieën bleek geen verband te bestaan ($\chi^2(2) = .04, p = .982$).

Verschil in onzeker taalgebruik tussen vrouwen van verschillende generaties

Uit de χ^2 -toets tussen onzeker taalgebruik en leeftijdscategorie bij alleen de vrouwen bleek een zwak significant verband te bestaan ($\chi^2(2) = 7.70, p = .021, V = .065$). Dit verband bestond alleen tussen de vrouwen in de leeftijdscategorie van 37-53 jaar en de leeftijdscategorie van 54-71 jaar. Vrouwen uit de oudere generatie gebruikten significant minder onzeker taalgebruik (45%) dan vrouwen uit de middelste generatie (53%).

Tabel 7. Geobserveerde tellingen en kolom percentages van de χ^2 -toets tussen onzeker taalgebruik en leeftijdscategorie bij alleen de vrouwen

Leeftijdscategorie (alleen vrouwen)	20-36 jaar	37-53 jaar	54-71 jaar
Aantal keer geen onzeker taalgebruik	309 _{a,b}	225 _b	384 _a
Percentage geen onzeker taalgebruik	50%	47%	55%
Aantal keer wel onzeker taalgebruik	313 _{a,b}	255 _b	317 _a
Percentage wel onzeker taalgebruik	50%	53%	45%

Structuur van het verhaal en mate van onzekerheid

Uit de χ^2 -toets tussen onzeker taalgebruik en deel van het verhaal bleek een significant verband te bestaan tussen het deel van het verhaal en de mate van onzeker taalgebruik ($\chi^2(3) = 37.60, p = .00, V = .11$). Hierbij werd er vaker onzekere taal gebruikt in het eerste deel van het verhaal (59%) dan in het tweede (51%), derde (47%) of vierde (45%) deel.

Tabel 8. Geobserveerde tellingen en kolom percentages van de χ^2 -toets tussen onzeker taalgebruik en deel van het verhaal

Leeftijdscategorie	Eerste deel	Tweede deel	Derde deel	Vierde deel
Aantal keer geen onzeker taalgebruik	321 _a	389 _b	420 _b	438 _b
Percentage geen onzeker taalgebruik	41%	49%	53%	55%
Aantal keer wel onzeker taalgebruik	464 _a	400 _b	374 _b	354 _b
Percentage wel onzeker taalgebruik	59%	51%	47%	45%

Conclusie en Discussie

Conclusie

De hoofdvraag die in deze studie centraal staat is: *In hoeverre verschilt het onzeker taalgebruik in de na vertelling van een film tussen mannen en vrouwen tussen verschillende generaties?* Uit de resultaten van het huidige onderzoek blijkt geen significant verschil te bestaan in onzeker taalgebruik tussen mannen en vrouwen. Hieruit kan worden geconcludeerd dat het taalgebruik van mannen en vrouwen tegenwoordig wellicht toch niet veel van elkaar verschilt. Daarnaast werd er per generatie geen verschil in onzeker taalgebruik tussen mannen en vrouwen gevonden. Dit betekent dat er in deze studie evidentie is gevonden voor H1 (in de jongere generatie is geen sprake van verschil in onzeker taalgebruik tussen mannen en vrouwen). Er is geen evidentie gevonden voor H2 (in de oudere generatie is er wel sprake van verschil in onzeker taalgebruik tussen mannen en vrouwen).

Wel is er een verschil gevonden in onzeker taalgebruik tussen de verschillende generaties. De oudere generatie (54-71 jaar) gebruikte hierbij significant minder onzeker taalgebruik dan de middelste generatie (37-53 jaar). Deze generaties hadden beiden echter geen significant verband met de jongere generatie (20-36 jaar). Deze verschillen werden ook gevonden wanneer alleen de leeftijdscategorieën van de vrouwen meegenomen werden. Aangezien de oudere generatie vrouwen juist significant minder onzekere taal gebruikte dan de middelste generatie vrouwen en beide generaties geen significant verband toonden met de jongere generatie vrouwen is er geen evidentie gevonden voor H3 (het taalgebruik van de vrouwen uit de oudere generatie is meer onzeker dan het taalgebruik van de vrouwen uit de jongere generatie). Er kan worden geconcludeerd dat er in de huidige studie nauwelijks verschil bleek in taalgebruik uit de na vertellingen van een film. Maar onzeker taalgebruik is onder te verdelen in twee verschillende categorieën: voorzichtig taalgebruik en aarzelingen in taal. Door per deelvraag de gevonden resultaten te bespreken wordt er meer inzicht verkregen in deze categorieën apart van elkaar.

De eerste deelvraag was: *In hoeverre verschilt voorzichtig taalgebruik in de na vertelling van een film tussen mannen en vrouwen tussen verschillende generaties?* Er was geen significant verband in voorzichtig taalgebruik tussen mannen en vrouwen en ook niet tussen verschillende generaties. Hiermee is er geen evidentie gevonden voor de hypothese van Lakoff (1975). Deze stelde namelijk dat het taalgebruik van vrouwen meer voorzichtig zou zijn. Omdat deze hypothese meer dan 30 jaar geleden opgesteld is, is er in het huidige onderzoek ook gekeken naar de verschillen in voorzichtig taalgebruik tussen mannen en vrouwen die toentertijd tussen de 24 en 41 waren (tegenwoordig leeftijd van 54-71). Ook in deze groep werd geen verband gevonden voor het verschil in voorzichtig taalgebruik. Het zou kunnen dat het taalgebruik in de loop der jaren veranderd is en deze generatie minder onzeker is gaan praten. Met deze resultaten wordt H4 (er is geen verschil in voorzichtig taalgebruik tussen mannen en vrouwen) ondersteund.

De tweede deelvraag was: *In hoeverre verschilt het gebruik van aarzelingen in taal in de na vertelling van een film tussen mannen en vrouwen tussen verschillende generaties?* Bij interpretatie van de hoeveelheid aarzelingen in taal is er een verschil gevonden tussen mannen en vrouwen. Het verband

van dit verschil was wel zeer zwak. Mannen gebruikten vaker aarzelingen in taal dan vrouwen. Hiermee wordt H5 (mannen gebruiken meer aarzelingen in taal dan vrouwen) ondersteund. Het verschil was echter alleen in de leeftijdscategorie van 37-53 jaar te zien. De andere leeftijdscategorieën hadden geen significant verschil tussen mannen en vrouwen in hoeveelheid aarzelingen in taal. Het gebruik van aarzelingen in taal verschilde ook tussen de leeftijdscategorieën. Hierbij gebruikte de leeftijdscategorie 37-53 jaar significant vaker aarzelingen in taal dan de ouderen, de groep van 54-71 jaar oud. Hieruit kan geconcludeerd worden dat mannen uit de middelste generatie meer tijd nemen om tot de juiste woorden te komen. Daarnaast kan het zo zijn dat deze groep mannen meer accuraat wil overkomen. Een verklaring kan ook zijn dat oudere mensen minder tijd nodig hebben om accuraat over te komen en daarom ook minder vaak aarzelingen gebruiken.

Discussie

In het huidige onderzoek zijn niet of nauwelijks verschillen gevonden in het taalgebruik tussen mannen en vrouwen. 35 jaar geleden vond onder andere Lakoff (1974) wel verschillen in taalgebruik tussen mannen en vrouwen. Hierbij was het grootste verschil te herkennen in dat vrouwen meer voorzichtige taal gebruikten. Lakoff (1975) had als verklaring hiervoor dat mannen dominanter aanwezig waren in de maatschappij. Vrouwen zouden hierdoor meer naar de achtergrond vallen en zich terughoudender opstellen.

Aangezien er in het huidige onderzoek geen evidentie is gevonden voor de hypothese van Lakoff (1975) zou er gesteld kunnen worden dat er over de jaren heen inderdaad meer gelijkheid is gekomen tussen mannen en vrouwen. Dit zou kunnen betekenen dat de positie van vrouwen in de maatschappij door de jaren heen veranderd is en dat dit effect heeft gehad op het taalgebruik van vrouwen. Om deze reden kan het taalgebruik van vrouwen ook minder voorzichtig geworden zijn. Resultaten van het huidige onderzoek laten zien dat er ook in de oudere generatie geen verschil in taalgebruik is. Dit zou kunnen betekenen dat het taalgebruik in die generatie door de jaren heen veranderd is.

Om te kunnen stellen dat er daadwerkelijk meer gelijkheid is tussen mannen en vrouwen is vervolgonderzoek nodig. De steekproef van het huidige onderzoek is namelijk niet groot genoeg om de uitkomsten te kunnen generaliseren naar de gehele populatie. Ook wordt er in het huidige onderzoek geen rekening gehouden met de manier waarop onzeker taalgebruik 30 jaar geleden in Nederland voorkwam.

Een andere uitkomst van het huidige onderzoek is dat mannen in deze experimentele situatie vaker aarzelingen gebruiken dan vrouwen. Volgens (Feldstein, Brenner & Jaffe, 1963) kan een reden hiervoor zijn dat mannen de tijd nemen om naar de juiste woorden te zoeken. De resultaten uit het huidige onderzoek lijken aan te sluiten bij dit standpunt. Maar ook context speelt ook een rol bij de mate van onzeker taalgebruik tussen mannen en vrouwen (Palomares, 2009). Zo zou een gesprekspartner van het andere geslacht kunnen zorgen voor meer onzeker taalgebruik (Fitzpatrick, Mulac & Dindia, 1995). In het huidige onderzoek was de gesprekspartner voor alle participanten een vrouw. Dit zou volgens

Fitzpatrick, Mulac en Dindia (1995) een reden kunnen zijn dat mannen vaker aarzelingen in taal gebruiken. Voor het achterhalen van deze redenen is vervolgonderzoek nodig.

Beperkingen huidige onderzoek

De uitkomsten van het huidige onderzoek zijn niet generaliseerbaar naar de populatie. Reden hiervoor is dat de genomen steekproef te klein is en dat de gevonden resultaten allemaal een zwak verband hebben. Om een sterker verband te vinden zou een grotere steekproef nodig zijn. Voor een hogere generaliseerbaarheid zou de externe validiteit verbeterd moeten worden door de spreiding van woonplaatsen te verbeteren. In het huidige onderzoek kwam het merendeel van de participanten uit de provincies Gelderland, Overijssel en Noord-Holland.

De herhaalbaarheid van het onderzoek is hoog. De perenfilm op Youtube beschikbaar en de manier van coderen is beschreven in het codeerschema uit bijlage B. Het coderen is door één codeur gedaan, hierdoor kon er geen intercodeurbetrouwbaarheid berekend worden. De betrouwbaarheid van het onderzoek zou hoger zijn wanneer dit wel berekend was. Door gebruik van een duidelijk codeerschema is de betrouwbaarheid van het coderen wel hoog genoeg om erover te kunnen rapporteren.

Een andere beperking is dat de staartvraag, een van de markers van voorzichtig taalgebruik, nauwelijks voorkwam in de na vertellingen. Over alle clauses in totaal gezien kwam deze maar voor in twee clauses. Dit kan te maken hebben met dat de participant ervan op de hoogte was dat de gesprekspartner niet zou reageren tijdens het na vertellen. Een staartvraag wordt namelijk vaak gebruikt om reactie uit te lokken bij de gesprekspartner (Sommerlund, 2017). Dit kan ervoor hebben gezorgd dat voorzichtig taalgebruik in de na vertelling van de film minder aanwezig was dan wanneer het een interactief gesprek zou zijn.

Aanbevelingen voor vervolgonderzoek

Omdat de resultaten van het huidige onderzoek niet generaliseerbaar zijn naar de gehele populatie is een groter vervolgonderzoek aan te bevelen. Om de gelijkheid tussen mannen en vrouwen te onderzoeken is het interessant om onderzoek in meerdere westerse en niet-westerse landen uit te voeren. Dit is aan te bevelen omdat de gelijkheid tussen mannen en vrouwen per land/werelddeel erg verschilt. Er zijn landen waar sinds kort nog maar aandacht is voor de gelijkheid tussen mannen en vrouwen. Door dit te onderzoeken kan er gekeken worden naar de verschillen tussen landen. Ook kan er gekeken worden of de mate van gelijkheid tussen mannen en vrouwen hier een rol in speelt. Wanneer er in landen waar de verhoudingen niet gelijk zijn wel verschillen gevonden worden en in landen waar de verhoudingen meer gelijk zijn geen verschillen gevonden worden zou dit meer evidentie kunnen geven voor de hypothese van Lakoff (1974). Wanneer er duidelijke verschillen gevonden worden zou taalgebruik zelfs als marker gebruikt kunnen worden om ongelijkheid tussen mannen en vrouwen aan te geven. Door grootschaligheid en verschil in talen is dit echter een lastig uit te voeren onderzoek waar meerdere onderzoekers uit verschillende landen bij betrokken moeten worden.

Naast dat onzeker taalgebruik kan verschillen tussen mannen en vrouwen zijn er meer aspecten die ervoor kunnen zorgen dat mensen onzekere taal gebruiken. Tijdens het coderen van de narratieven van het huidige onderzoek viel op dat onzeker taalgebruik vooral aan het begin en aan het einde van het verhaal voorkwam. Uit een χ^2 -toets tussen onzeker taalgebruik en deel van het verhaal bleek dat er in het eerste deel (¼) van de na vertellingen significant vaker onzeker taalgebruik voorkwam dan in de laatste delen. Er was dus inderdaad een verband tussen het deel van het verhaal en de mate van onzekerheid.

Daarnaast viel het op dat de slotzin vaak hedges bevatte. Bijvoorbeeld bij participant 20545: ‘*en dan eindigt het volgens mij*’, participant 20541: ‘*en eh ja daar is het filmpje dan zo ongeveer mee bekeken*’ en participant 20539: ‘*en dan eh is het filmpje klaar volgens mij*’. Een verklaring voor meer onzekerheid in het begin en eind van het verhaal zou kunnen zijn dat de spreker wisselt van de verhalenwereld naar het hier en nu. van Schuppen, van Krieken en Sanders (2019) noemen dit de domeinen van de spreker en onderscheiden het *speech act domain* en het *narrative domain*.

Vaak begint de spreker te vertellen in het hier en nu, het *speech act domain*. Hierin synchroniseert de spreker met de luisteraar. De spreker is nog aan het aftasten wat er van hem verwacht wordt. Daarna vindt transportatie plaats, waarbij de spreker als het ware wordt getransporteerd naar de verhalenwereld (Green & Brock, 2000). Tijdens de transportatie bevindt de spreker zich in het *narrative domain*. In dit *narrative domain* vertelt de spreker waar het verhaal over gaat. Hierin wordt zichtbaar wat er mentaal gebeurt bij de spreker. De spreker kan hier bijvoorbeeld vertellen vanuit het oogpunt van de karakters. In het huidige onderzoek gebeurde dit onder andere bij participant 20512: *die jongens geven aan van ‘hé d’r ligt hier nog een hoed!’*. Het kwam regelmatig voor dat participanten uitspraken deden alsof de karakters dit gezegd hadden, terwijl er geen spraak voorkomt in de perenfilm. Ook kan de spreker binnen het *narrative domain* vertellen wat de spreker zelf dacht tijdens het aanschouwen van de film. Participant 20517 zei bijvoorbeeld: *ik dacht aanvankelijk van ‘oh ze gaan hem meppen of eh’ maar dat doet ‘ie niet*. Aan het eind van het verhaal komt de spreker uit de transportatie weer terug in het hier en nu (*speech act domain*).

Aangezien het in het huidige onderzoek opviel dat onzekere taal vaker in het begin en eind van de na vertelling voorkwam is het voor vervolgonderzoek interessant om te onderzoeken of dit correleert met het *speech act domain* en het *narrative domain*. Onzeker taalgebruik zou verklaard kunnen worden doordat de spreker meer onzeker is wanneer deze spreekt vanuit het hier en nu. Bijvoorbeeld omdat de spreker nog aan het aftasten is in de communicatie met de luisteraar. Een andere reden kan zijn dat de waarheid in de verhalenwereld berust kan zijn op fictie. Hierbij kan de spreker het minder erg vinden om dingen te vertellen die niet kloppen, omdat het uiteindelijk gaat om de boodschap die het verhaal met zich meebrengt. Dit kan leiden tot minder onzekerheid over de werkelijkheid en dus minder onzekerheid in het *narrative domain*.

Ook kan het zo zijn dat de onzekerheid in taal van de spreker in het *speech act domain* te weiden is aan de experimentele setting. Hierdoor kan de spreker bijvoorbeeld onzeker zijn over wat er van hem

verwacht wordt. Daarnaast kan de spreker onzeker zijn om fouten te maken. Het is dus ook interessant om na te gaan of deze resultaten in de echte wereld ook voorkomen. Hiervoor is vervolgonderzoek nodig waarbij narratieven gebruikt worden die niet uit een experimentele setting zijn ontstaan.

Naast het domein van waaruit de spreker vertelt, zijn er ook frames te onderscheiden van waaruit de spreker het verhaal vertelt (Goffman, 1974; Tannen, 1993; Blackwell, 2009). Tannen (1984, p. 25) definieert frames als ‘een set verwachtingen die gerelateerd zijn aan specifieke aspecten van de context en content van de uiting’. Bijvoorbeeld wanneer iemand een grap maakt, maar het wordt opgepikt als een belediging. Dan is het frame (grap) verkeerd opgevat en kan zorgen voor miscommunicatie.

Tannen (1984) onderzocht de verschillen in frames tussen culturen in de na vertellingen van de perenfilm. Hierbij onderscheidde ze drie frames, het storytellingframe, het filmviewer frame en het filmframe. Het storytellingframe is te herkennen wanneer het narratief van de spreker draait om het verhaal dat de film overbrengt. In het huidige onderzoek is dit bijvoorbeeld te herkennen bij participant 20418: *‘en ehh ja valt met zijn hele hebben en houden zo over de grond heen’*. Het filmviewerframe is te herkennen wanneer de spreker duidelijk maakt dat diegene een toeschouwer van een film was. Bijvoorbeeld bij participant 20416: *‘het speelde zich af in een warm landschap’*. Tot slot wordt er vanuit het filmframe verteld wanneer er in het narratief aspecten van het maken van de film verteld worden, zoals geluidseffecten, camerahoeken en de keuze van acteurs. Bijvoorbeeld bij participant 20548: *‘en dan komt eh ondertussen de het volgende shot de boer naar beneden’*.

Het is interessant om te onderzoeken of de mate van onzeker taalgebruik verschilt per frame van waaruit de spreker het verhaal verteld. Zo kunnen mensen in het filmviewerframe misschien juist meer onzekere taal gebruiken omdat ze twijfelen over wat ze gezien hebben of niet meer weten wat zij gezien hebben. Het kan ook zijn dat zij door de experimentele setting het idee krijgen dat het om een geheugentest gaat. Dit kan ervoor zorgen dat ze gaan opnoemen wat ze hebben gezien in de film. Dit terwijl mensen in het storytellingframe rustig het verhaal na vertellen op de manier hoe het op hun over kwam, zonder druk dat ze iets goed of fout vertellen. Er is bij het storytellingframe wellicht minder druk om iets goed of fout te vertellen omdat het verhaal dat naverteld wordt fictie is. Als iets verkeerd wordt naverteld heeft dit minder consequenties in de echte wereld. Daarnaast draait het in het storytellingframe vaak meer om het overbrengen van het plot in plaats van de feiten benoemen. Details zijn hier minder belangrijk wat kan resulteren in minder onzekerheid.

Bij het coderen van het huidige onderzoek bleek het lastig om één frame aan een participant te koppelen. Tannen (1984) en Blackwell (2009) deden onderzoek naar cultuurverschillen en frames, maar uit dit onderzoek is niet duidelijk op te maken hoe zij de frames precies toe kenden. In het huidige onderzoek leken participanten tijdens het navertellen te wisselen van frames. Hierbij leek het erop dat zij in het begin vaak het filmviewerframe aanhielden, daarna wisselden naar het storytellingframe en tot slot weer eindigden in het filmviewerframe. Dit wisselen lijkt overeen te komen met het wisselen van domein, van het hier en nu naar de verhalenwereld. Daarom is het voor vervolgonderzoek aan te bevelen

om te bekijken of het wisselen van frames correleert met het wisselen van domein van waaruit de spreker vertelt.

Hierbij is het van belang om rekening te houden met de vraag die de participanten wordt gesteld na het bekijken van de perenfilm. Het kan namelijk voorkomen dat deze vraag ervoor zorgt dat de participant in een bepaald frame wordt gezet. In het huidige onderzoek leek het erop dat de vraag ‘kunt u mij vertellen over de gebeurtenissen in de film?’ ervoor zorgde dat de participanten vaker vanuit het filmframe vertelden wat zij gezien hadden. Zo zou het bijvoorbeeld mogelijk zijn dat mensen vanuit het storytellingframe vertellen wanneer de vraag: ‘Kun je me vertellen over het verhaal dat de makers van de film over willen brengen?’ gesteld wordt. Mensen kunnen richting het filmframe gestuurd worden door te vragen ‘Kun je mij vertellen over de manier waarop de film gemaakt is die je net hebt gezien?’. Het is interessant om dit te onderzoeken omdat je er dan achter kan komen of de keuze voor een frame ook gemaakt kan worden door manier waarop de gesprekspartner communiceert.

Literatuurlijst

- Blackwell, S. E. (2009). What's in a pear film narrative?: Framing and the power of expectation in Spanish. *Spanish in Context*, 6(2), 249–299. <https://doi.org/10.1075/sic.6.2.05bla>
- Chafe, W. (1980). *The pear stories: Cognitive, cultural and linguistic aspects of narrative production*. Norwood, NJ: Ablex
- Chafe, W. (1998). Things We Can Learn From Repeated Tellings of the Same Experience. *Narrative Inquiry*, 8(2), 269–285. <https://doi.org/10.1075/ni.8.2.03cha>
- Clemen, G. (2010). The Concept of Hedging: Origins, Approaches and Definitions. In *Hedging and Discourse: Approaches to the Analysis of a Pragmatic Phenomenon in Academic Texts* (Herdruk druk, Vol. 24, pp. 235–248). Geraadpleegd van <https://books.google.nl/books?hl=nl&lr=&id=rAkyvD6GGqoC&oi=fnd&pg=PA235&dq=hedging+language+origin&ots=ze3w8Zf6Pe&sig=S31x4rUGsyJmWWEbbkB5CLpH5g#v=onepage&q=hedging%20language%20origin&f=false>
- Coates, J. (2004). *Women, Men and Language*. Abingdon, Verenigd Koninkrijk: Taylor & Francis.
- Crismore, A., Markkanen, R., & Steffensen, M. S. (1993). Metadiscourse in Persuasive Writing. *Written Communication*, 10(1), 39–71. <https://doi.org/10.1177/0741088393010001002>
- Erbaugh, M. S. (2001). What are the pear stories? Geraadpleegd van <http://pearstories.org/docu/ThePearStories.htm>
- European Institute for Gender Equality. (2019). *Gender Equality Index 2019*. Geraadpleegd van [doi:10.2839/44985](https://doi.org/10.2839/44985)
- Feldstein, S., Brenner, M. S., & Jaffe, J. (1963). The Effect of Subject Sex, Verbal Interaction and Topical Focus on Speech Disruption. *Language and Speech*, 6(4), 229–239. <https://doi.org/10.1177/002383096300600405>
- Fitzpatrick, M. A., Mulac, A., & Dindia, K. (1995). Gender-Preferential Language Use in Spouse and Stranger Interaction. *Journal of Language and Social Psychology*, 14(1–2), 18–39. <https://doi.org/10.1177/0261927x95141002>
- Gerritsen, M., & Claes, M. T. (2017). *Culturele waarden en communicatie in internationaal perspectief* (4de editie). Bussum, Nederland: Coutinho.
- Green, M. C., & Brock, T. C. (2000). The role of transportation in the persuasiveness of public narratives. *Journal of Personality and Social Psychology*, 79, 701–721. <https://doi.org/10.1037//0022-3514.79.5.701>
- Goffman, E. (1974). *Frame Analysis*. Geraadpleegd van <https://is.muni.cz/el/1423/podzim2013/SOC571E/um/E.Goffman-FrameAnalysis.pdf>
- Hinyard, L. J., & Kreuter, M. W. (2007). Using Narrative Communication as a Tool for Health Behavior Change: A Conceptual, Theoretical, and Empirical Overview. *Health Education & Behavior*, 34(5), 777–792. <https://doi.org/10.1177/1090198106291963>

- Lakoff, R. T. (1975). *Language and Woman's Place* (1ste editie). Oxford, Verenigd Koninkrijk: Oxford University Press.
- Leaper, C., & Robnett, R. D. (2011). Women Are More Likely Than Men to Use Tentative Language, Aren't They? A Meta-Analysis Testing for Gender Differences and Moderators. *Psychology of Women Quarterly*, 35(1), 129–142. <https://doi.org/10.1177/0361684310392728>
- Maltz, D. J., & Borker, R. A. (1982). A cultural approach to male-female miscommunication. In J. J. Gumpertz (Ed.), *Language and social identity* (pp. 196–216). Cambridge, UK: Cambridge University Press
- Moore, E., & Podesva, R. (2009). Style, indexicality, and the social meaning of tag questions. *Language in Society*, 38(4), 447–485. <https://doi.org/10.1017/s0047404509990224>
- Mulac, A., Bradac, J. J., & Gibbons, P. (2001). Empirical support for the gender-as-culture hypothesis. *Human Communication Research*, 27(1), 121–152. <https://doi.org/10.1111/j.1468-2958.2001.tb00778.x>
- Norbury, C. F., Gemmell, T., & Paul, R. (2013). Pragmatics abilities in narrative production: a cross-disorder comparison. *Journal of Child Language*, 41(3), 485–510. <https://doi.org/10.1017/s030500091300007x>
- Nuyts, J. (2004). Over de beperkte combineerbaarheid van deontische, epistemische en evidentiele uitdrukkingen in het Nederlands'. *Antwerp Papers in Linguistics* 108: 1–136.
- Palomares, N. A. (2009). Women Are Sort of More Tentative Than Men, Aren't They? *Communication Research*, 36(4), 538–560. <https://doi.org/10.1177/0093650209333034>
- Sommerlund, K. (2017). Critical Overview: Gender and Tentative Language. *Leviathan: Interdisciplinary Journal in English*, (1). <https://doi.org/10.7146/lev.v0i1.96778>
- Tannen, D. (1980). A Comparative Analysis of Oral Narrative Strategies: Athenian Greek and American English. In W. L. Chafe (Red.), *The pear stories: Cognitive, cultural and linguistic aspects of narrative production* (1ste editie, pp. 51–87). Norwood, NJ: Ablex.
- Tannen, D. (1984). Spoken and Written Narrative in English and Greek. In D. Tannen (Red.), *Coherence in Spoken and Written Discourse* (pp. 21–41). Norwood, NJ: Ablex.
- Tannen, D. (1993). Introduction. In D. Tannen (Red.), *Framing in Discourse* (pp. 3–13). Oxford, Verenigd Koninkrijk: Oxford University Press.
- van Rijn, I. Meisjes die schoppen en jongens die huilen.... *kinderopvang* 29, 14–15 (2019). <https://doi.org/10.1007/s41189-019-0010-7>
- van Schuppen L, van Krieken K and Sanders J (2019) Deictic Navigation Network: Linguistic Viewpoint Disturbances in Schizophrenia. *Front. Psychol.* 10:1616. doi: 10.3389/fpsyg.2019.01616
- Vázquez, I., & Giner, D. (2008). Beyond mood and modality: epistemic modality markers as hedges in research articles. A cross-disciplinary study. *Revista Alicantina de Estudios Ingleses*, (21), 171–190. <https://doi.org/10.14198/raei.2008.21.10>

- Wieling, M., Grieve, J., Bouma, G., Fruehwald, J., Coleman, J., & Liberman, M. (2016). Variation and Change in the Use of Hesitation Markers in Germanic Languages. *Language Dynamics and Change*, 6(2), 199–234. <https://doi.org/10.1163/22105832-00602001>
- Wiley, M. G., & Eskilson, A. (1985). Speech style, gender stereotypes, and corporate success: What if women talk more like men? *Sex Roles*, 12 (9–10), 993–1007. <https://doi.org/10.1007/bf00288100>

Bijlage A. Beschrijving van de perenfilm uit Chafe (1980, p. xiii-xiv)

“The film begins with a man picking pears on a ladder in a tree. He descends the ladder, kneels, and dumps the pears from the pocket of an apron he is wearing into one of three baskets below the tree. He removes a bandana from around his neck and wipes off one of the pears. Then he returns to the ladder and climbs back into the tree.

Toward the end of this sequence we hear the sound of a goat, and when the picker is back in the tree a man approaches with a goat on a leash. As they pass by the baskets of pears, the goat strains toward them, but is pulled past by the man and the two of them disappear in the distance.

We see another closeup of the picker at his work, and then we see a boy approaching on a bicycle. He coasts in toward the baskets, stops, gets off his bike, looks up at the picker, puts down his bike, walks toward the baskets, again looking at the picker, picks up a pear, puts it back down, looks once more at the picker, and lifts up a basket full of pears. He puts the basket down near his bike, lifts up the bike and straddles it, picks up the basket and places it on the rack in front of his handlebars, and rides off. We again see the man continuing to pick pears.

The boy is now riding down the road, and we see a pear fall from the basket on his bike. Then we see a girl on a bicycle approaching from the other direction. As they pass, the boy turns to look at the girl, his hat flies off, and the front wheel of his bike hits a rock. The bike falls over, the basket falls off, and the pears spill out onto the ground. The boy extricates himself from under the bike, and brushes off his leg.

In the meantime we hear what turns out to be the sound of a paddleball, and then we see three boys standing there, looking at the bike boy on the ground. The three pick up the scattered pears and put them back in the basket. The bike boy sets his bike upright, and two of the other boys lift the basket of pears back onto it. The bike boy begins walking his bike in the direction he was going, while the three boys begin walking off in the other direction.

As they walk by the bike boy's hat on the road, the boy with the paddleball sees it, picks it up, turns around, and we hear a loud whistle as he signals to the bike boy. The bike boy stops, takes three pears out of the basket, and holds them out as the other boy approaches with the hat. They exchange the pears and the hat, and the bike boy keeps going while the boy with the paddleball runs back to his two companions, to each of whom he hands a pear. They continue on, eating their pears.

The scene now changes back to the tree, where we see the picker again descending the ladder. He looks at the two baskets, where earlier there were three, points at them, backs up against the ladder, shakes his head, and tips up his hat. The three boys are now seen approaching, eating their pears. The picker watches them pass by, and they walk off into the distance.”

Bijlage B. Codeerschema onzeker taalgebruik

Code	Categorie	Naam	Omschrijving	Voorbeeld
0	Geen voorzichtig taalgebruik			
1	Voorzichtig taalgebruik	Hedge	Beleefdheid aangeven	Soort van
				Enigszins
				Denk ik
				Misschien
				Wellicht
				Een beetje
				Ofzo(iets)
				Volgens mij
				Ongeveer
				Redelijk
				Mogelijk
				Vermoedelijk
				Aannemelijk
				Waarschijnlijk
				Enigszins
				Twijfel
				Min of meer
				Ik kreeg het idee dat
				Iets van
				Voor mijn gevoel
				Niet zeker
			Epistemische modaliteit: onzekerheid over de werkelijkheid	Waarschijnlijk
				Zou kunnen
				Zou
				Kan
				Het lijkt
		Staartvraag	Om bevestiging vragen	Toch?

				Of niet?
				Of wel?
				Niet waar?
				Hè?
0	Geen aarzeling			
1	Aarzelingen	Gevulde pauze		Eh/ehh/ehm
		Vals begin		Incomplete zin
				Zichzelf onderbroken
		Herhalingen	Directe herhalingen van een woord	Woord
			Directe herhalingen van een deel van de zin	Zinsdeel

Bijlage C. Online informatie- en consentformulier

INFORMATIE

U wordt uitgenodigd om mee te doen aan een onderzoek naar communicatie, taal en verhalen. Dit onderzoek wordt uitgevoerd door Eline de Valk, Marije van Heerde, Inge van Hunnik en Romy Bootsveld, allen student aan de Radboud Universiteit. Dit onderzoek heeft tot doel meer te weten te komen over de manier waarom mensen verhalen vertellen.

Wat wordt er van u verwacht?

Meedoen aan het onderzoek houdt in dat u middels videobellen een korte film bekijkt waarna u een onderzoeker daarover vertelt. Voordat u daaraan begint, willen we u vragen onderstaande informatie te lezen, uw toestemming voor deelname kenbaar te maken en een korte vragenlijst in te vullen. De duur van het online interview bedraagt ongeveer 20 minuten en zal worden opgenomen (alleen audio). U zult tijdens het onderzoek meer uitleg krijgen over wat er van u verwacht wordt en krijgt dan ook de kans om om vragen te stellen over eventuele onduidelijkheden.

Vrijwilligheid

U doet vrijwillig mee aan dit onderzoek. U kunt daarom op elk moment tijdens het onderzoek uw deelname stopzetten en uw toestemming intrekken. U hoeft niet aan te geven waarom u stopt. U kunt tot 48 uur na deelname ook uw onderzoeksgegevens en persoonsgegevens laten verwijderen. Dit kunt u doen door een mail te sturen naar de onderzoeker waar u mee in contact bent geweest.

Wat gebeurt er met mijn gegevens?

De onderzoeksgegevens die we in dit onderzoek verzamelen, zullen door wetenschappers gebruikt worden voor datasets, artikelen en presentaties. De onderzoeksgegevens worden geanonimiseerd en zijn daarna tenminste 10 jaar beschikbaar voor andere wetenschappers. Als we data met andere onderzoekers delen, zullen we ervoor zorgen dat deze niet tot u herleid kunnen worden. We bewaren alle onderzoeksgegevens op beveiligde wijze volgens de richtlijnen van de Radboud Universiteit.

Heeft u vragen over het onderzoek?

Als u meer informatie over het onderzoek wilt hebben, kunt u contact opnemen met Romy Bootsveld (telefoon: 0634874144; email: romy.bootsveld@student.ru.nl)

Voor vragen over de verwerking van gegevens in dit onderzoek kunt u contact opnemen met de data officer van de Radboud Universiteit (dataofficer@let.ru.nl)

Ethische toetsing en klachten

Dit onderzoek is goedgekeurd door de Ethische Toetsingscommissie Geesteswetenschappen van de Radboud Universiteit (ETC-GW nummer 2017-4007 3625). Voor eventuele klachten over dit onderzoek kunt u contact opnemen met Linde van Schuppen (email: s.vanschuppen@let.ru.nl) of met de secretaris Ethische Toetsingscommissie Geesteswetenschappen Margret van Beuningen (email: m.vanbeuningen@let.ru.nl)

TOESTEMMING

Door te klikken op de knop 'Ik ga akkoord' verklaart u het volgende:

- Ik heb bovenstaande informatie gelezen en begrepen en daarmee uitleg gekregen over het doel van het onderzoek.
- Ik heb vragen mogen stellen over het onderzoek.
- Ik neem vrijwillig deel aan het onderzoek.
- Ik begrijp dat ik op elk moment tijdens het onderzoek mag stoppen.
- Ik begrijp dat ik niet hoeft uit te leggen waarom ik wil stoppen.
- Ik begrijp hoe de gegevens van het onderzoek bewaard zullen worden en waarvoor ze gebruikt zullen worden.
- Ik geef toestemming om geluidsopnamen van mij te maken voor dit onderzoek, deze opnamen op te slaan in een databank, volgens de geldende regels van de Radboud Universiteit Nijmegen, en beschikbaar te houden voor wetenschappelijk onderzoek.
- Ik geef toestemming mijn deelname kenbaar te maken en een korte vragenlijst in te vullen.

Als u niet mee wilt doen aan het onderzoek, kunt u op de knop 'Ik wil niet meedoen' klikken.

- Ik ga akkoord en ga door met de vragenlijst
- Ik wil niet mee doen

Leeftijd:

.....

Geslacht:

- Man
- Vrouw

Voornaam en achternaam:

.....

Woonplaats:

.....

Bijlage D. Uitnodigingsmail participanten

Beste (*naam*),

Naar aanleiding van uw vorige *mail/telefoongesprek* bevestig ik de online videobel afspraak van (*dag-maand-jaar*) om (*tijdstip*). Onderaan dit bericht vindt u de link naar de videobel afspraak. Ik wil u vragen om op bovenstaand tijdstip op deze link te klikken. Er zal gevraagd worden om een wachtwoord in te voeren. Dit wachtwoord is: perenfilm.

Voorafgaande aan het gesprek wil ik u vragen het informatieformulier te doorlopen. Dit kan via deze link: [linknaarsurveyoid](#). Doe dit uiterlijk een half uur van te voren (dit kunt u ook nu al doen).

Wanneer dit niet is voltooid kan het onderzoek niet plaatsvinden. Wanneer u vragen heeft over het doorlopen of ergens tegenaan loopt tijdens het doorlopen kunt u contact opnemen met mij (via de mail of telefonisch).

Hieronder de link naar de videobel afspraak van (*dag-maand-jaar*) om (*tijdstip*):

[Linknaarvideobelafpraak](#).

Wachtwoord: perenfilm

Voor overige vragen kunt u ook contact opnemen met mij.

Met vriendelijke groet,

Eline de Valk

(*Telefoonnummer*)

Student communicatie- en informatiewetenschappen aan de Radboud universiteit van Nijmegen